

18. 9. 2018

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Blockchain v závazkových vztazích

Stále častěji se uvažuje nad využitím blockchainu i mimo oblast kryptoměn, potenciál pro využití nabízejí například závazkové vztahy. Opakované plnění velkého počtu položek, typicky v řetězcích dodavatelů, může být díky blockchainu transparentnější, bezpečnější a díky automatizaci často komplexních procesů ve výsledku i provozně levnější.

Pro účely tohoto článku vycházíme z předpokladu, že pro využití v soukromoprávních závazkových vztazích je nejvhodnější tzv. hybridní blockchain, který kombinuje prvky veřejné i soukromé architektury databáze.

Platné právo a povaha blockchainu

V současnosti většina právních řádů neobsahuje konkrétní regulaci blockchainu a distribuovaných databází. Státy většinou vnímají blockchain převážně v souvislosti s bankovním sektorem (ale existují i výjimky[1]). S ohledem na nedostatek speciální právní úpravy je třeba vycházet z obecných ustanovení a analogické aplikace platného práva.

Blockchain, jako software, je z pohledu české úpravy věcí nehmotnou movitou. I když je jádrem blockchainu zdrojový kód, počítačový program, z právního hlediska je nezbytné zohlednit také ostatní aspekty blockchainových řešení[2] jako databázi samotnou, P2P síť a případnou platformu pro transakce a smart contracts.

Blockchain v závazkových vztazích a vybrané problematické aspekty

Blockchain by mohl v budoucnu zcela nahradit potřebu tzv. důvěryhodné třetí strany tím, že část její funkce automatizuje a část převede přímo na samotné účastníky transakcí. Vymahatelnost takových závazků je ale s otazníkem, právě díky absenci konkrétní regulace. Východiskem může být hybridní blockchain, který nabízí jak možnost interní seberegulace, tak zachování transparentnosti veřejného blockchainu.

Jednou z možných variant nastavení hybridního řešení je vytvoření speciální (správcovské) entity[3] v privátní síti, která by byla vůči sobě navzájem i vůči veřejné části, funkčně i závazkově, upravena pomocí interního kodexu fungování (Code of Conduct).

Kodex by měl především reflektovat hlavní ekonomickou aktivitu blockchainu, resp. blockchainový protokol, a také upravovat postavení a oprávnění této speciální entity. Individuální závazky běžných účastníků vůči síti jako takové by mohly být následně upraveny v jednotlivých rámcových smlouvách

(smart contracts), kdy hlavním smluvním partnerem účastníka by byla speciální entita.

Tato entita by účastníkům odpovídala správnost verifikovaných záznamů (zápis by sama iniciovala nebo měla právo veta), fungování databáze a plnění závazku obsaženého v blockchainu, avšak sama by žádným způsobem do transakcí nezasahovala. V případě vzniku závazku z deliktu, např. vložení špatných dat a zapsáním chybného záznamu, by solidárně ručící členové této entity mohli pomocí smart contracts uplatnit regres přímo vůči původci chyby. Je důležité podotknout, že řídicí entita by neměla plnit funkci důvěryhodné třetí strany, ale pouze technického a funkčního supervizora jednotlivých transakcí, do kterých sama nezasahuje.

Ve více decentralizovaných blockchainech by takovou entitu mohl nahradit samotný kodex fungování, resp. systém smart contracts. Toto řešení by s trochou nadsázky vedlo k vytvoření de facto „veřejného“ soukromého blockchainu. Kodex by v tomto případě obsahoval i obecnější vymezení pro vzájemné závazky účastníků, kteří by je uzavírali ad hoc přímo mezi sebou a ručili si navzájem.

Závěr

I když se blockchain stále vyvíjí, po technické stránce je již dnes připraven k praktickému použití a v řadě případů dochází k jeho reálné implementaci, avšak i přesto zůstává mnoho právních otázek stále nedořešených. Bude zajímavé sledovat, jakým způsobem si s touto novou výzvou poradí odborná veřejnost a jaký přístup k této věci zaujmou místní zákonodárci.

Vuk Djukić,
advokátní koncipient

Václav Kůla,
intern

[Ambruz & Dark Deloitte Legal s.r.o., advokátní kancelář](#)

Karolinská 654/2
186 00 Praha 8

Tel.: +420 246 042 100
Fax: +420 246 042 030
e-mail: legalcz@deloittece.com

- [1] Některé evropské státy používají blockchainové databáze např. pro katastr nemovitostí.
- [2] V případě blockchainu je nezbytné rozlišovat mezi blockchainovým protokolem jako počítačovým programem (resp. zdrojovým kódem) a vlastními daty v databázi (na která další právní úprava dopadá odlišně).
- [3] Správcem blockchainu je v tomto smyslu třeba vnímat jako účastníka (nebo skupinu účastníků) disponujícího širšími nebo odlišnými právy oproti běžným účastníkům.

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový daňový režim ESOP v České republice od roku 2026. Posun k ekonomické realitě a mezinárodním standardům?](#)
- [Preventivně-sankční funkce náhrady nemajetkové újmy za porušení osobnostních práv pohledem Ústavního soudu](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Mezinárodní dožádání a lhůta pro stanovení daně: kritéria účelnosti, věcnosti a včasnosti v judikatuře](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)
- [Nová úprava kvalifikovaných zaměstnaneckých opcí](#)
- [Silná koruna: jaké dopady má posilující koruna na české firmy](#)
- [Novinky z české a evropské regulace finančních institucí za měsíc únor 2026](#)
- [Nejvyšší správní soud vymezuje nové hranice zneužití práva u běžných nákladů na reklamu](#)
- [Aktuální judikatura k holdingovým strukturám](#)
- [Exkluzivita má svou cenu. NSS se vyjádřil k nájemnému mezi spojenými osobami](#)